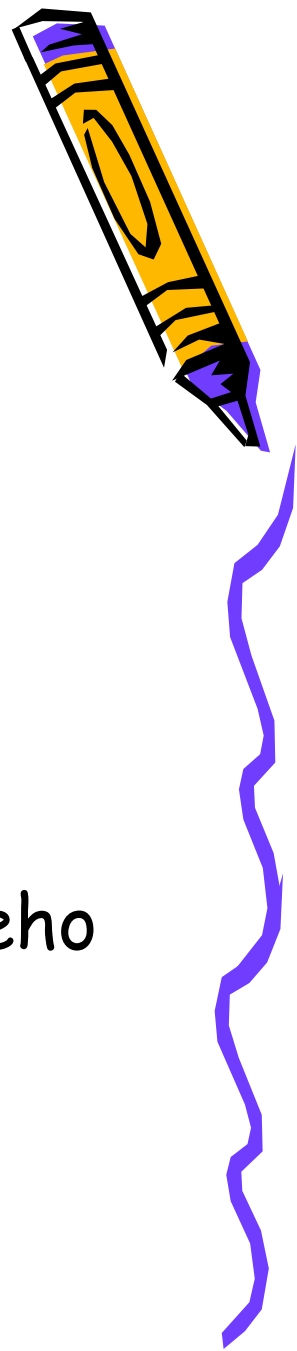

9. Předškolní pedagog

1. Kvalifikace
2. Kompetence učitele
3. Kariéerní řád
4. Přístupy k dítěti
5. Komunikační dovednosti
6. Interakce s dítětem jako základ pro jeho učení

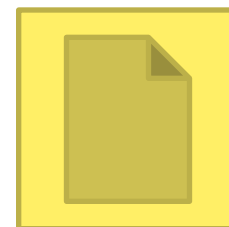
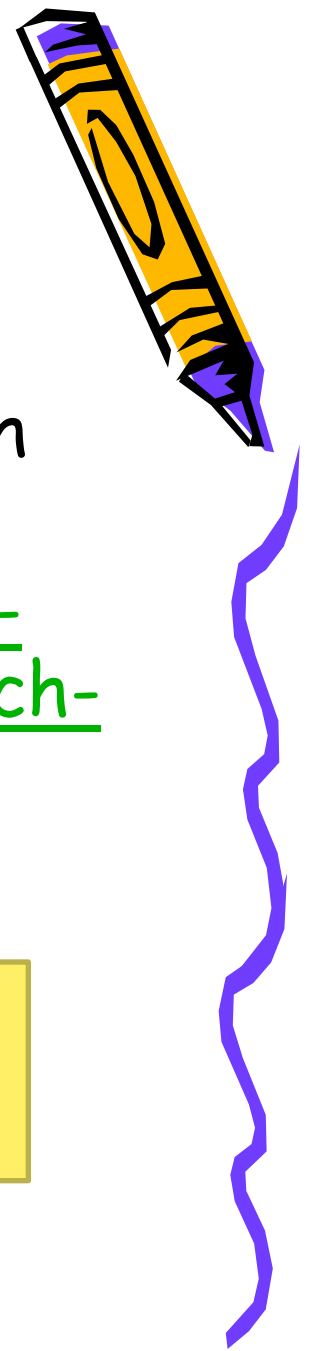

1. Požadavky na kvalifikaci:

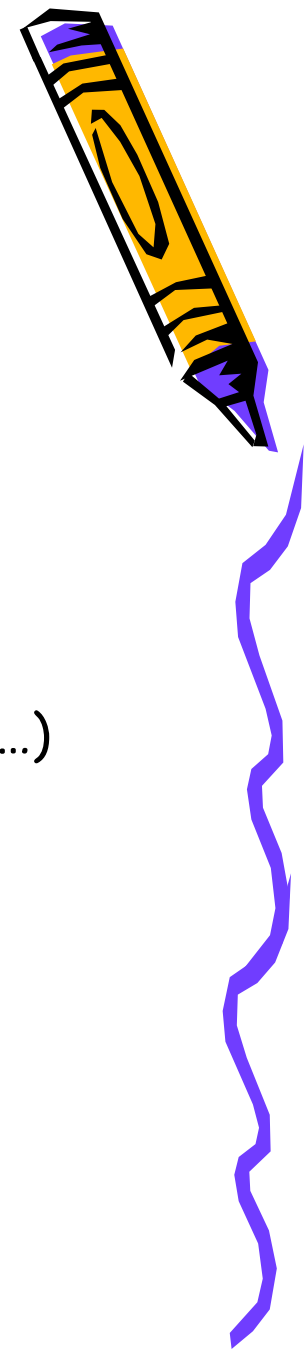
- Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících

<http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-lednu>

- Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení

PRACOVNÍ DOBA a PRACOVNÍ NÁPLŇ

31 hodin - přímá práce u dětí

9 hodin - nepřímá práce:

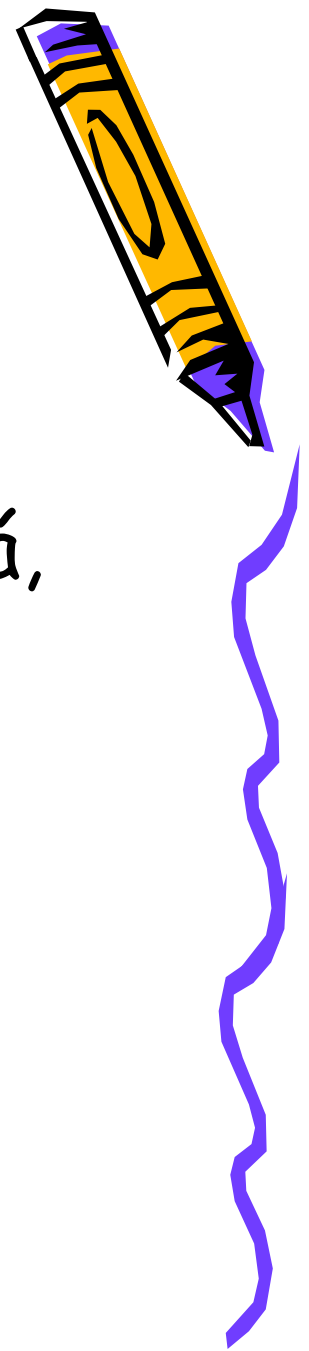
- Plánování
- Příprava pomůcek
- Vedení dokumentace (TK, záznamy o dětech, hodnocení...)
- Další vzdělávání, samostudium
- Účast na ped. a provoz. radách
- Organizační záležitosti třídy - výzdoba, spolupráce s kolegy...
- Spolupráce s rodiči - schůzky, hovorové hodiny....
- Specifické úkoly - vyplývají z náplně práce (BOZP, Inventarizace, knihovna, výzdoba školy....)

2. Požadavky na kvalitu:

(profesionalitu)

- Kompetence učitelky MŠ (Vašutová, 2001)
- Rámec kvalit učitele MŠ (Syslová, 2013)
- Požadavky vyplývající z RVP PV

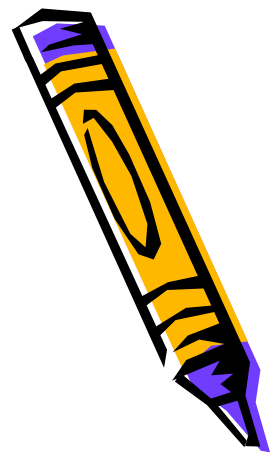
Povinnosti pedagoga

- analyzovat věkové a individuální potřeby dětí a v rozsahu těchto potřeb zajišťovat profesionální péči o děti, jejich výchovu i vzdělávání
- realizovat individuální i skupinové vzdělávací činnosti směřující cílevědomě k rozvoji dětí, rozšiřování jejich kompetencí (schopností, dovedností, poznatků, postojů)
- samostatně projektovat výchovné a vzdělávací činnosti, provádět je, hledat vhodné strategie a metody pro individualizované a skupinové vzdělávání dětí
- využívat oborových metodik a uplatňovat didaktické prvky odpovídající věku a individualitě dětí
- projektovat (plánovat) a provádět individuální výchovně vzdělávací činnosti s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami
- provádět evaluační činnosti - sledovat a posuzovat účinnost vzdělávacího programu, kontrolovat a hodnotit výsledky své práce, sledovat a hodnotit individuální pokroky dětí v jejich rozvoji a učení, monitorovat, kontrolovat a hodnotit podmínky, v nichž se vzdělávání uskutečňuje
- výsledky evaluace samostatně uplatňovat v projektování (plánování) i v procesu vzdělávání
- provádět poradenské činnosti pro rodiče ve věcech výchovy a vzdělávání jejich dětí v rozsahu odpovídajícím pedagogickým kompetencím předškolního pedagoga a mateřské školy
- analyzovat vlastní vzdělávací potřeby a naplňovat je sebevzdělávacími činnostmi (učení, reflexe) názory, přání a potřeby partnerů ve vzdělávání (rodičů, spolupracovníků, základní školy, obce) a na získané podněty reagovat

RVP PV

Předškolní pedagog má vést vzdělávání tak, aby:

- se děti cítily v pohodě (fyzické, psychické i duševní)
- se děti rozvíjely v souladu se svými schopnostmi a možnostmi a současně byl podněcován jejich harmonický rozvoj
- děti měly dostatek podnětů k učení a radost z něho
- bylo posilováno sebevědomí dětí a jejich důvěra ve vlastní schopnosti
- děti měly možnost vytvářet a rozvíjet vzájemné vztahy a cítit se ve skupině bezpečně
- byl dostatečně podporován a stimulován rozvoj jejich řeči a jazyka
- se děti seznamovaly se vším, co je pro jejich život a každodenní činnosti důležité
- děti mohly pochopit, že mohou prostřednictvím vlastních aktivit ovlivňovat své okolí.

děti podržely speciální podporu a pomoc, pokud ji dlouhodobě či aktuálně potřebují

RVP PV

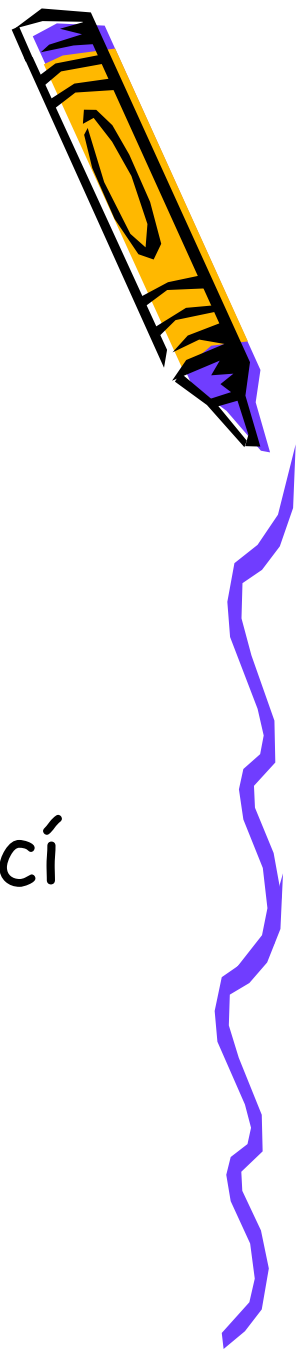
Ve vztahu k rodičům má předškolní pedagog:

- usilovat o vytváření partnerských vztahů mezi školou a rodiči
- odpovídat za to, že rodiče mají přístup za svým dítětem do třídy a možnost účastnit se jeho činností
- umožňovat rodičům účastnit se na tvorbě programu školy i na jeho hodnocení
- vést s rodiči dítěte průběžný dialog o dítěti, jeho prospívání, rozvoji a učení

3. Kariéerní řád

Hlavním cílem je stanovit principy kariéerního systému učitelů umožňujícího celoživotní zvyšování kvality jejich práce, propojeného s atestacemi a navázaného na motivující systém odměňování na základě transparentních pravidel.

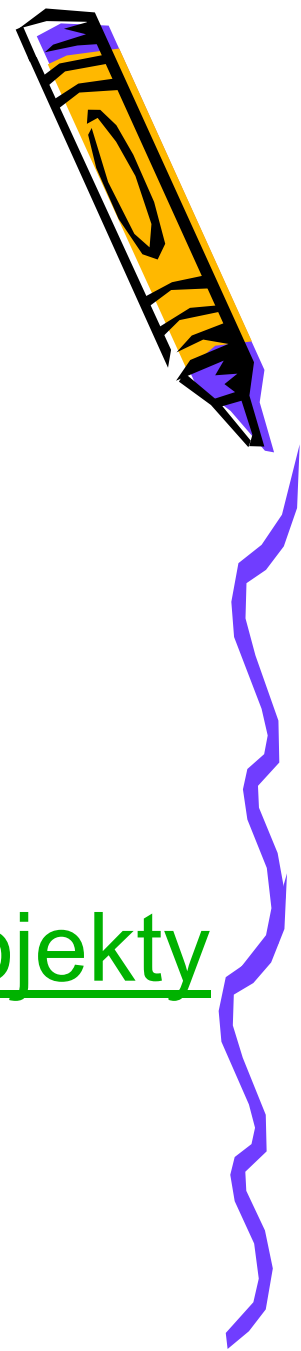

Tři dílčí činnosti

- Tvorba standardu
- Kariéerní systém
- Portfolio učitele

<http://www.nidv.cz/cs/projekty/projekty-esf/karierni-system.ep/>

Opatření se vztahují ke:

- Zvýšení kvality počátečního vzdělávání pedagogických pracovníků
- Zvýšení kvality dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
- Přípravě platového systému odměňování pedagogických pracovníků, v němž bude propojen základní platový postup s kariérním systémem tak, aby kromě pozvolnějšího růstu platů byla lépe ohodnocena kvalitnější práce učitelů.
- Harmonizaci obsahu stávajících právních předpisů s potřebami profesního rozvoje tak, aby byla jasně vymezena pravidla pro všechny účastníky a nastavit postupy, které umožní rozeznat, ohodnotit a odměňovat kvalitní práci učitelů.

5. Přístupy k dětem

- Autoritativní
- Liberální
- Demokratický (partnerský)

Přístupy k dětem

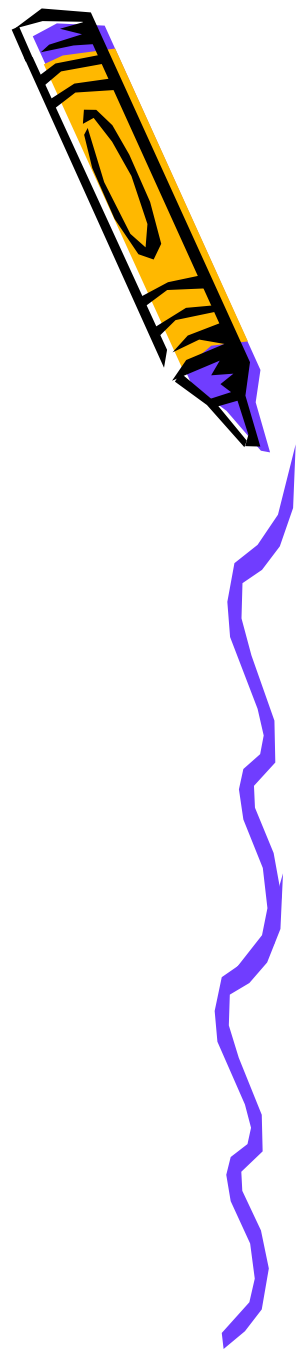
- **Autoritativní**

- Založen je na uplatňování moci
- Jsou v něm role nadřazenosti a podřízenosti
- Důsledkem je vzdor nebo poslušnost
- Často bývá provázen i ze strany dětí vzdorem, vzpourou, bojem o moc

- **Partnerský**

- Je založen na respektu
- Vede k zodpovědnosti
- Vytváří bezpečné sociální prostředí

- Mocenský model sděluje : „Přinutím tě dělat, co je správné.“
- Partnerský model sděluje: „Tato věc má tento a tento smysl, takové a takové důsledky. Očekávám, že uděláš, co je správné.“

Partnerský přístup

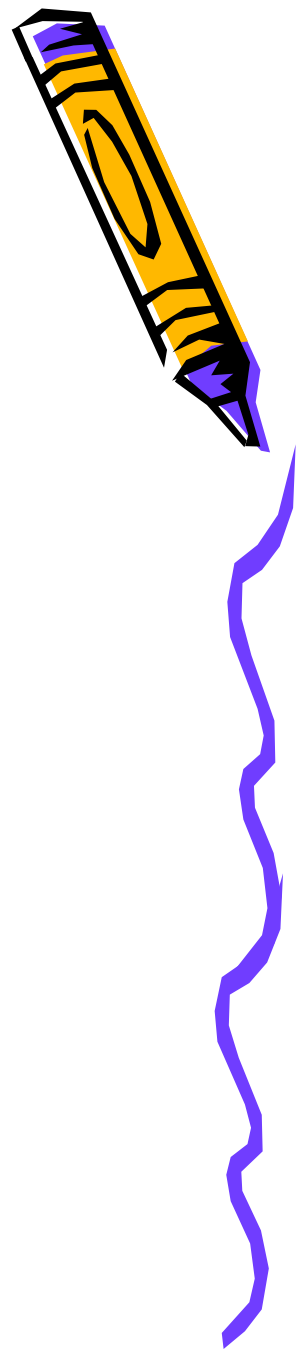

Je založen na:

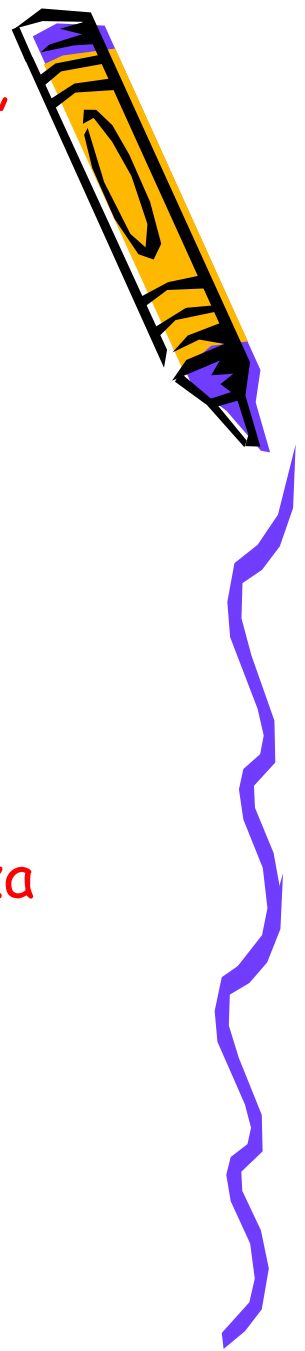
- **respektu** - ničím nepodmíněném, zohledňujícím lidskou důstojnost a přijímajícím odlišnost lidí
- **uznání** - kterým dáváme najevo, že si někoho vážíme pro to, jaký je a jak se chová

Neefektivní a efektivní způsoby komunikace

- Ty zase (vždy, nikdy, pořád)...! Kdybys aspoň...! (výčitky, obviňování)
- Měl/a by sis uvědomit, že... (poučování, vysvětlování, moralizování)
- Tohle jsi udělal/a špatně! (kritika, zaměření na chyby)
- Já (někdo) kvůli tobě... (lamentace, citové vydírání)
- Nedělej to, nebo se ti stane...! (zákazy, varování)
- Z tebe jednou vyroste... (negativní scénáře, proroctví)
- On je takový... (nálepkování)
- Udělej... (pokyny)
- Okamžitě udělej...! (příkazy)
- Přestaň...nebo...! Běda, jestli...! (vyhrožování)
- Křik
- Podívej se na ..., vezmi si příklad z.. (srovnávání, dávání za vzor)
- Já pro tebe..., a ty...! (poukazování na vlastní zásluhy)
- Ty snad chceš..? Copak ty nechceš? (řečnické otázky)
- Ty jsi ale... (urážky, obviňování)
- To je náš génius! To ses teda vyznamenal! (ironie, shazování)

- ☀ Vidím (slyším) že..(popis, konstatování)
- ☀ Je...; Je potřeba...; Tohle děláme (tak a tak)...; Pomůže, když ...; Když..., tak...
(informace, sdělení)
- ☀ Očekávám, že...Pomohlo by mi, kdyby...
(vyjádření vlastních očekávání a potřeb)
- ☀ Uděláš to tak... nebo tak..? (možnost volby)
- ☀ Aničko...! (dvě slova)
- ☀ Co s tím uděláme? A co si o tom myslíš
ty (prostor pro spoluúčast a aktivitu dětí)

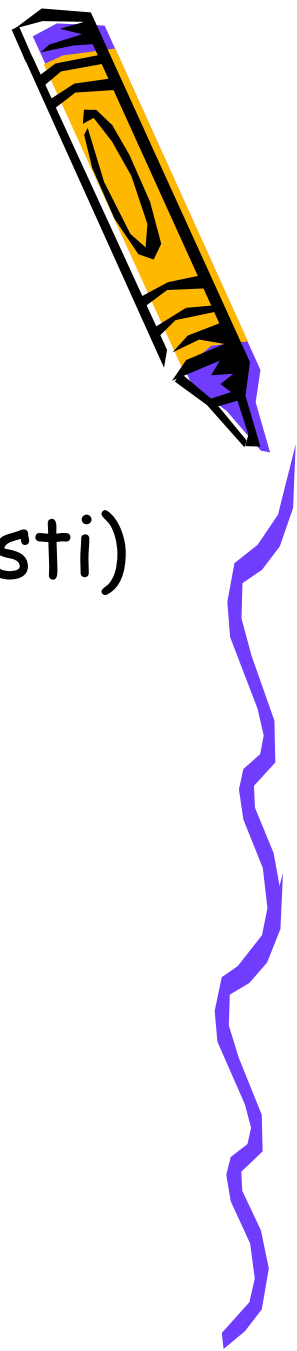
Jak komunikovat:

- ☺ **Šetřit otázkami**
- ☺ **„Já výroky“**
- ☺ **Empatické reakce**

Složky empatické reakce

- Aktivní naslouchání (soustředěné naslouchání provázené projevem účasti)
- Pojmenování pocitů, záměrů, očekávání druhé osoby
- Vyjádření podpory

Empatická reakce

- **NASLOUCHEJTE S ÚČASTÍ** - hovořte málo, dejte najevo, že vás zajímá, co dítě prožívá, ale nechte na něm, co vám o tom poví; svůj zájem a účast dejte najevo neverbálně nebo krátkými slůvky („Aha“, „hmm“, „chápu“...)
- **HOVOŘTE O TOM, CO DRUHÝ PROŽÍVÁ** (oznamovací větou, nikoliv otázkou)
  - pojmenujte pocit: „Zdá se, že tě to zklamalo...“ „Tos musel být hodně rozzlobený, žeš ho uhodil...“
  - hovořte o běžných reakcích: „To člověka naštvě, když někdo nedodrží slib...“ „To nás mrzí, když nechtěně rozbijeme oblíbenou věc...“
  - dejte najevo, že jste pochopili záměr nebo očekávání druhé osoby: „Myslela jsi asi něco jiného...“ „Ty jsi moc chtěl...“
- **POPIŠTE CHOVÁNÍ** „Vidím, že váháš..“ „Vidím, že pláčeš..“
- **UMOŽNĚTE SPLNIT PŘÁNÍ DRUHÉHO VE FANTAZII**
  - „Kdybych ty piškoty měla doma, jaké bys chtěl? Kakaové nebo obyčejné?“
  - „Kdyby tu maminka už byla, co byste spolu dělali?“
- **REAGUJTE ČINEM** - empatie skutkem musí jít v některých situacích ruku v ruce s tím, co říkáme (odstranění příčiny nepohody, fyzická pomoc...)
- **VYJÁDŘETE PODPORU** - „Držím ti palce.“ „Když budeš chtít, potřebovat zavolej mě.“ Pomáhá také dotek, pohlázení, poplácání (kde je to vhodné).

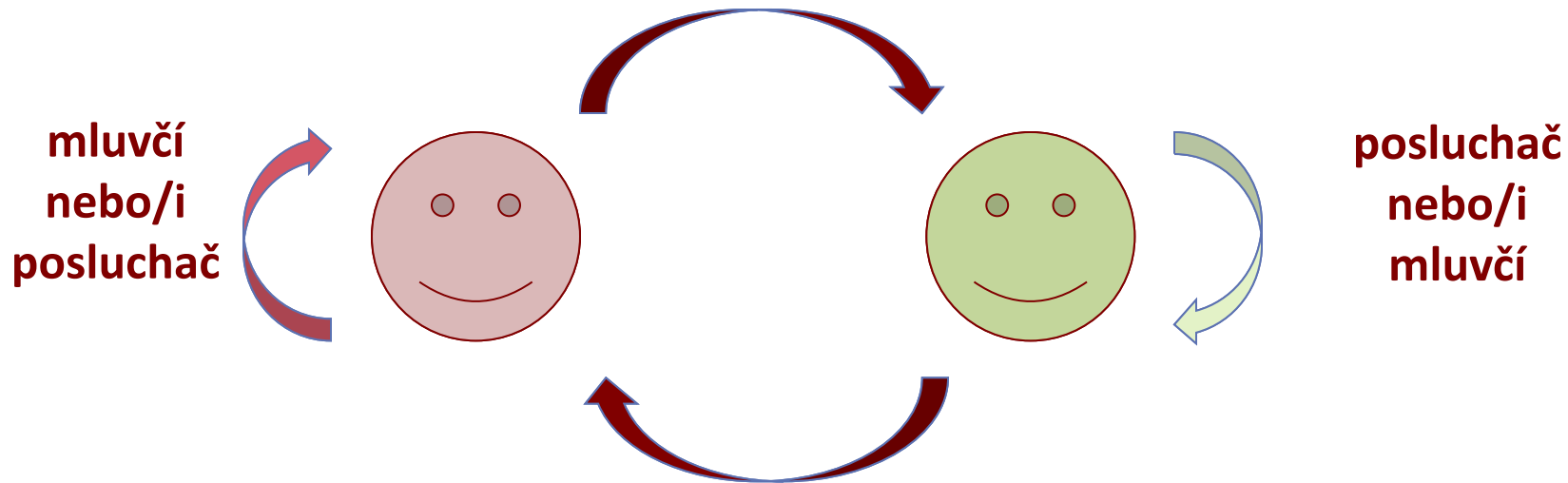
5. Komunikace

- ◆ Ze všech našich znalostí a dovedností patří mezi nejdůležitější a nejužitečnější ty, které se týkají komunikace
- ◆ Dobrá schopnost komunikace je vždy naším nejdůležitějším aktivem - ať jde o osobní, společenský nebo pracovní život.
- ◆ Díky **interpersonální komunikaci** navazujeme, udržujeme, ukončujeme a někdy znovu napravujeme osobní vztahy s druhými.
- ◆ Díky interpersonální komunikaci dosahujeme cílů - osobních i cílů organizace
- ◆ Způsob, jakým my sami (a ostatní) komunikujeme, určuje kvalitu utváření vztahů. A to je důvod, abychom se podrobněji seznámili s některými aspekty komunikace

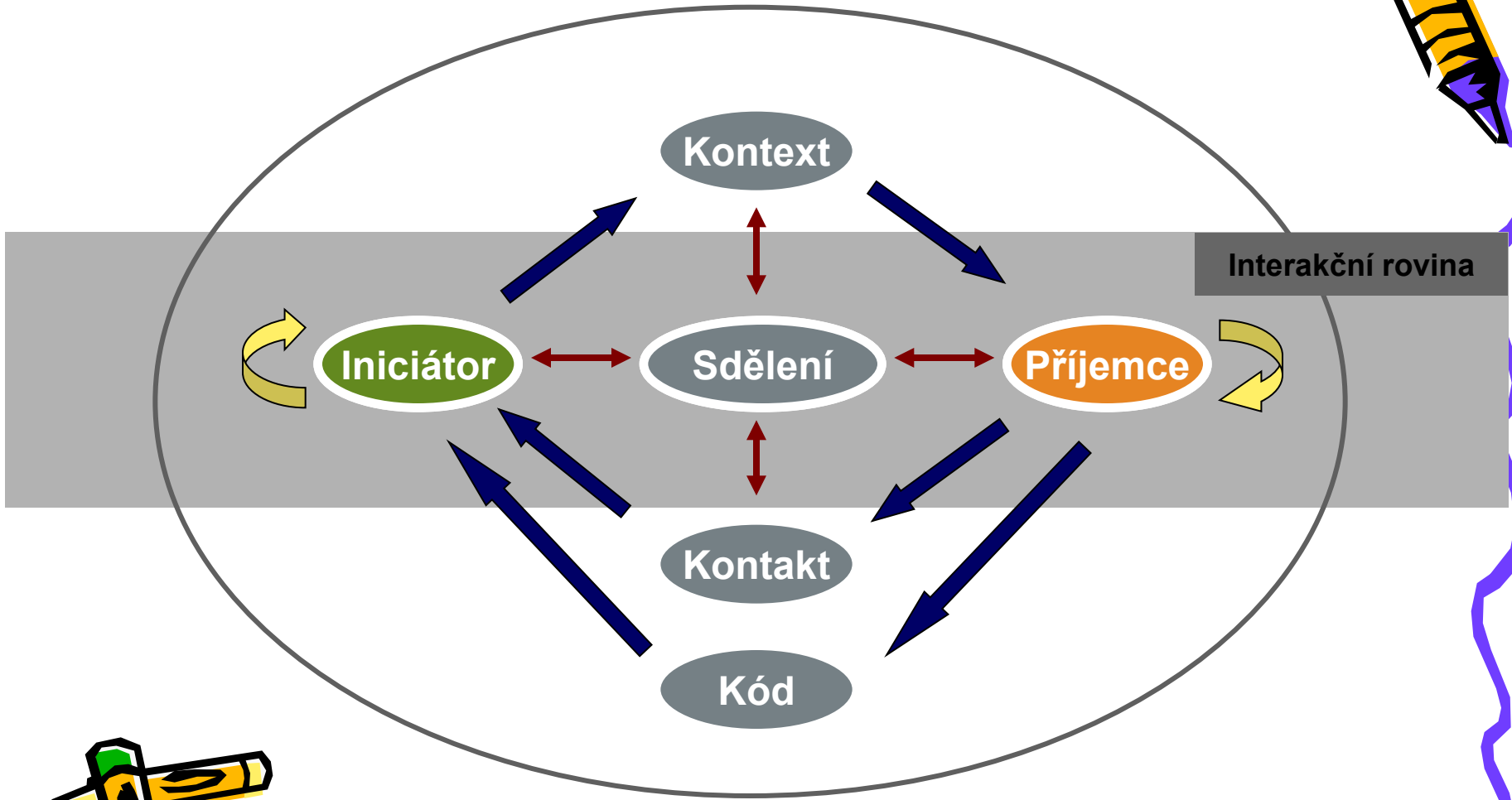

Modely a pojmy komunikace

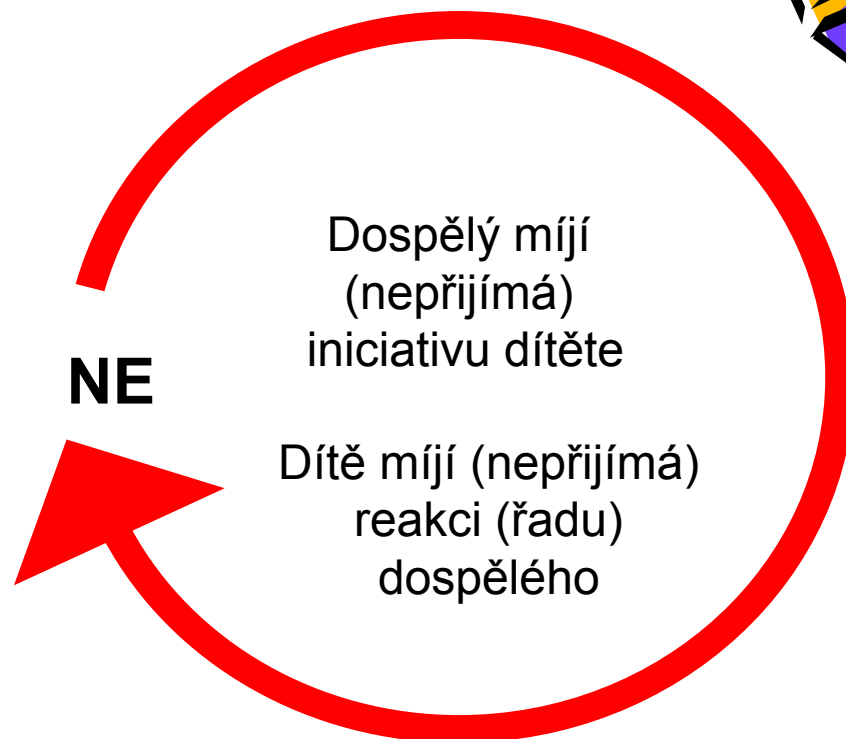
- INTERAKČNÍ pojetí interpersonální komunikace

Interakční pojetí komunikace (podle Jakobsona)

Jak přijímáme iniciativy dítěte?

NALADĚNÝ CYKLUS

“ANO” série

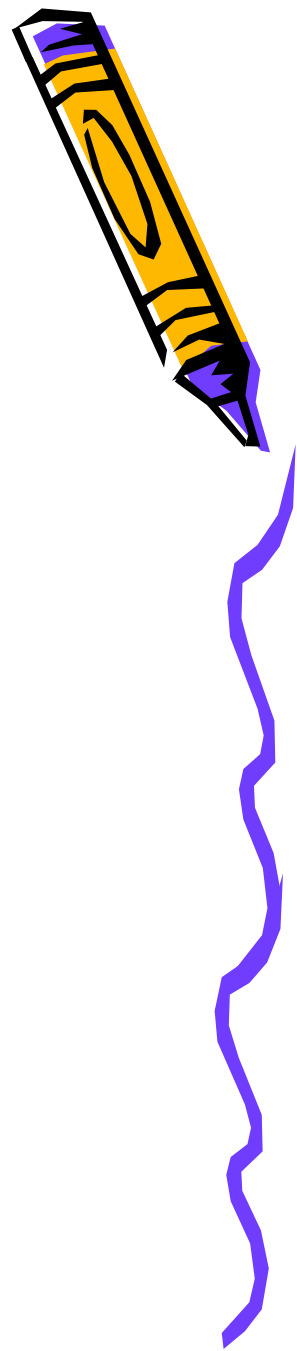
NESOUHLASNÝ CYKLUS

“NE” série

Efektivní prvky komunikace učitele

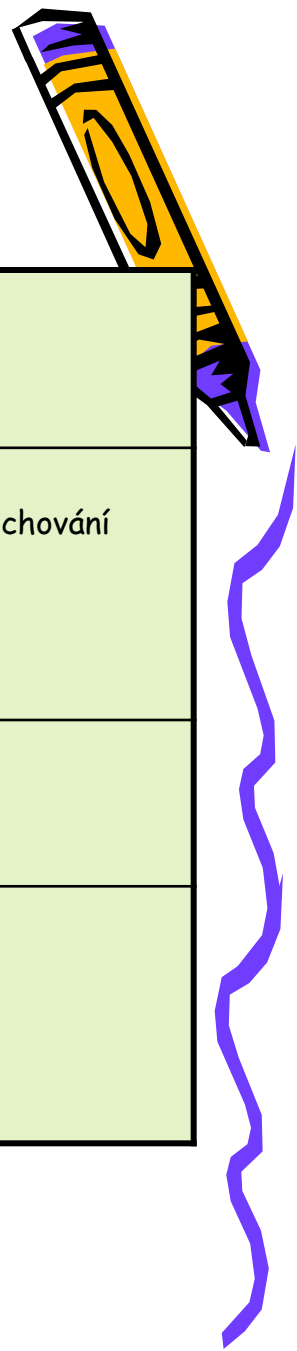

Rovina neverbální komunikace - „ANO“ série

- časté navazování očního kontaktu
- výrazná znamení, gesta
- dobrá práce s hlasem, výrazem tváře
- vhodné natočení a pozice těla
- přiblížení se, tělesný kontakt
- potvrzování příjmu iniciativ dítěte, přitakání, pokývání hlavou
- sladění tempa s jednotlivým dítětem, skupinou, třídou
- jasná a srozumitelná sdělení

Typologie reagování na negativní chování dítěte

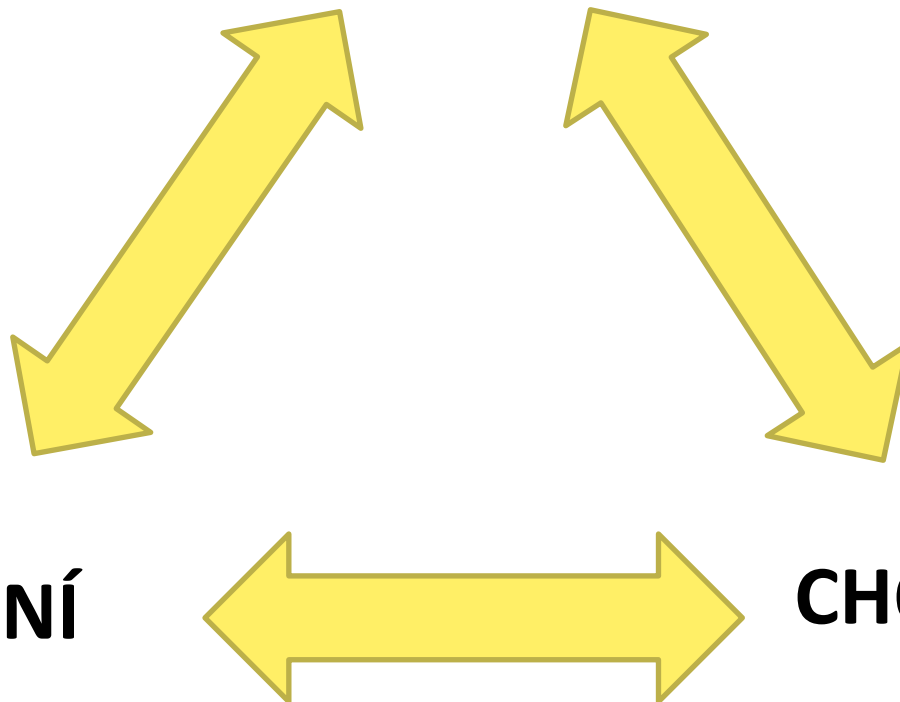
Chování dítěte je chápáno jako:	<ul style="list-style-type: none"> • vzdor • schválnost • negace	<ul style="list-style-type: none"> • bezmocnost • neschopnost • nedostatečnost
Chování dítěte vyvolává potřebu:	<ul style="list-style-type: none"> • ovládat • bojovat • odmítat • napomínat • přehlížet	<ul style="list-style-type: none"> • pomoci • předcházet negativnímu chování
V komunikaci převažují:	NE - série	ANO - série
Charakter pedagogického klimatu:	<ul style="list-style-type: none"> • bludný kruh • vzájemná bezmocnost • neustálý boj o moc	<ul style="list-style-type: none"> • vřelost • struktura • kooperace

INTERAKCE

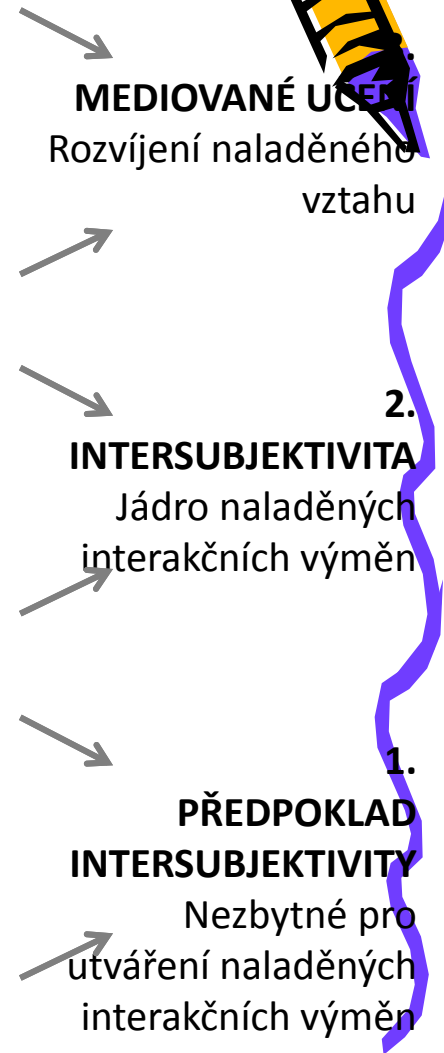
UČENÍ

CHOVÁNÍ

Základní stavební kameny komunikace – dospělý jako “poskytující pomoc”

Možný důsledek na dítě jako “pomoc hledajícího”

LITERATURA

ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Univerzita Karlova, 1997. ISBN 80-7066-534-3

ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X

KOPŘIVA, P. a kol. *Respektovat a být respektován*. Kroměříž : Spirála, 2008. ISBN 978-80-9040-30-0-0

KOŤÁTKOVÁ, S. Humanisticky orientovaná proměna učitelky. In *Retrospektiva a perspektiva předškolního vzdělávání a příprava předškolních pedagogů*. Praha: APV, 2002.

KYRIACOU, CH. *Klíčové dovednosti učitele*. Praha : Portál, 1996.

MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J. *Sociální a pedagogická komunikace ve škole*. Brno : Masarykova Univerzita, 2007. ISBN 80-042-1854-7

MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-799-X

SVOBODOVÁ, E. *Prosociální činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha : Raabe, 2007. ISBN 978-80-86307-39-8

VAŠUTOVÁ, J. Kvalifikační předpoklady pro nové role učitelů. In WALTEROVÁ, E. (Ed.) *Učitelé jako profesní skupina, jejich vzdělávání a podpůrný systém*. Praha : PedF UK, 2001. ISBN 80-7290-059-5

